

saavel det forrige danske Cancellie som den nuværende Regjering er gaaet ud. Men der er et Princip, som er antaget af vor, som ogsaa af andre humane Regjeringer, at, naar en eller anden Formue af særegne Grunde ophører at have en bestemt Eier, men der dog findes Personer, som have en naturlig og billig Adkomst til den, er Regjeringen tilbøielig til at overlade den til dem, og ikke tilvende Staten denne Formue. Dette Princip troer jeg saameget mere maa burde kunne anvendes her, som det ikke var uden al Tvæstion, om ikke den omhandlede Formue ikke ligefrem tilfaldt Jyllands Indvaanere til Forsørgelse af deres Enker. Det er mig fuldkomment i Erindring af Sagens Historie, og det kan ogsaa sees af den Proposttion, som i 1846 blev forelagt de jydskke Provindsstaaender, at Cancelliet for lang Tid siden, efterat det var blevet vidende om denne Kasses Existents og sit Kundskab om dens Tilstand, har søgt at omdanne den til noget Andet, fordi den i dens daværende Tilstand ikke kunde ved offentlig Bekjendtgjørelse sættes i Gang efter den oprindelige Plan, uden at udsættes for at blive udphindret af dem, som kom først og gjorde Indsind deri, og hvis Intet derom blev bekjendtgjort, kun vilde blive til Fordeel for de Mænds Enker, som havde Kundskab om, at der var en saadan Kasse, der gav en Enkepension, som oversteg hvad der med Næmnelighed kunde gives. Men baade den nærmeste Direction, bestaaende af Aalborgs tvende Sognepræster, og dens Magistratspersoner bleve ved at modsætte sig dette, og vilde have, at der skulde oprettes en ny Enkekasse for Jylland deraf, og Stiftamtmanden og Bisshoppen have ogsaa til forskjellige Lieder, — thi Sagen har været længe — inhæveret dette, skjøndt mindre bestemt, end den umiddelbare Direction, der stedse vedblev sin Mening, uagtet Cancelliet ved den ene Skrivelse efter den anden søgte at overbevise dem om det Umulige deri; derfor traf Sagen sig i Langdrag. Det kan ogsaa sees af de forelagte Motiver, at der i Cancelliet selv var Spørgsmaal om den rette Anvendelse af denne Capital. Jeg har altid været af den Mening, at den maatte have en anden Anvendelse til Bedste for Enker, og at det ikke gif an at gjenoprette den som

en almindelig Enkekasse for Jylland. Jeg har havt Leilighed til at gjøre mig bekjendt med Grundsætningerne for en Enkekasses Indretning og tillige med vore Enkekassers Tilstand, og jeg vidste, at den Mening, der en Tid var temmelig almindelig, at Enkekassen tog altfor stor Godtgjørelse for Pensioner, er urigtig, og at tværtimod, hvad ogsaa siden har forraadt sig, dens Tarifer paalagde den for store Byrder efter de Forandringer i Mortalitetstilstanden, som i den senere Tid er opstaaet og er af den Betskaffenhed, at i Almindelighed Fruentimmernes Liv i høiere Grad er forlænget end Mandspersoners. Da der saaledes var ulige Meninger, da Directionen, som efter Fundatsen repræsenterede Stiftelsen, erklærede sig imod en anden Anvendelse, men Cancelliet — eller idetmindste dets Pluralitet — fandt, at en saadan Anvendelse burde foretages, og da endelig den sidste Mening ved en Betænkning, der var indhentet fra den Commission, som var sat til at prøve private Enke- og Forsørgelsesanstalter, blev saaledes bestyrket, at der ikke længere var nogen Dissents derom i Cancelliet, saa forelagde man Kongen Sagen. Man kunde vist uden Videre have forelagt Kongen Sagen til Afgjørelse; men, da man vidste, at Stiftsøvrigheden og Directeurerne over Enkekassen i Aalborg ansaae det for mindre rigtigt, at man gav Kassen en anden Anvendelse, og de maatte danne en naturlig Repræsentation derfor, og da man maatte kunne antage, at der maaskee i Jylland ogsaa var Andre, der vare stemte i en saadan Retning, at Enkekassen skulde vedblive, saaledes som Directionen meente, til Bedste for gamle Mænd, som havde forholdsmæssig unge Koner, og som altsaa lettere kunde komme ind i denne end i den almindelige Enkekasse, saa troede man det rettest at forelægge de jydskke Provindsstaaender Sagen. Det skeete, for at ikke den Maade, hvorpaa den behandlede, skulde apparere saa aldeles vilkaarlig, og for at den skulde faae nogen Understøttelse. I den jydskke Staaenderforsamling fik Sagen den Bending, at man vel bifaldt, at Kassen maatte opløses, medens man derimod fandt, at den tildeels burde have en anden Anvendelse end den, som det af Cancelliet gjorde og af Kongen bifaldte